

20-vuotiaalle Toimintakeskukselle

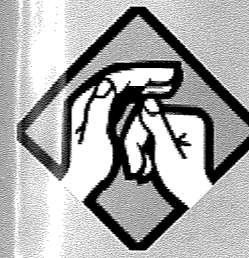
Hilkka Nieminen

Nyt juhlapäivää me juhlitaan!
Näin Toimintakeskukselle
Onnea toivotetaan!
Nuo vuodet on jo
menneet pian pois!
Tätä paremmin ei
Toimintakeskus palvella voisi!

On oppia paljon
me täältä saatu.
Meillä Toimintakeskus
on turva.
Ja monelle koti!

Täältä monet on
löytäneet viisauden
lähteen!
Kuurosokeat tänään
Toimintakeskusta kiittää!
Tänään juhlitaan,
kai sitä kahvia riittää?

TUNTOSARVI 30.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.
Toimitus: päätoimittaja tiedottaja Katri Pyykkö, puh. (09) 54953521, tekstip. (09)54953526, faksi (09) 54953517, sähköp: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Pekka Juusola, Anu Jääskeläinen, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai sähköisenä versio-
na. Ruotsinkielinen Känselfrödet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, Puh. (09) 5495 350, Tekstipuh. (09) 5495 3526, Faksi (09) 5495 3517, Sähköp. kuurosokeat@kuurosokeat.fi, <http://www.kuurosokeat.fi>
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

8 • 2004

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Elokuu

Kuurosokeiden Toimintakeskus 20-vuotias

FAN ry ja näkövammaiset fysioterapeutit

Sosiaaliset pikaviestit

Sisältö

Viisi kysymystä	2
Pääkirjoitus: Teidän tukenne on työn onnistumisen edellytys: K.Pyykkö	3
Toimintakeskus täytti 20 vuotta: K. Pyykkö	4
Helen Keller 2005 konferenssin teeman esittely: L. Grandia	6
Ammatillista tukea fysioterapian -alan näkövammaisille tarjoaa FAN ry: R. Karisaari.....	7
Sujuva tulkkaus – tulkkauksen kolme pääaluetta: R. Lahtinen.....	8
Sosiaaliset pikaviestit osana kommunikaatiota:R.Lahtinen.....	9
Kristillis-demokraateilla vammais- ohjelma:T. Lehtonen.....	10
Helsinkiläiset siirtolapuutarhassa: A. Palo.....	12
Toimintaleiri Lohjalla: H. Rantatalo.....	14
Kommunikaatio-projektin julkaisuja: Viitotaan yhdessä – tietoa taktiilista viittomakielestä.....	16
Muisto:Ensimmäinen toiminnanjohtaja valitaan: M-L. Mielityinen.....	17
Työelämän muistelmia: Nimimerkki Ojoisten torppari.....	18
Irman palsta: Mustikka: I.Myyrä.....	19

Kannen kuvissa:Rauli Jalo ja hänen hieno savihevosensa. Seppo Kamppinen ja Suoma Iso-Metsä-Eira juttelevat. Anneli Morero keskustoimisilta onnittelee Kirsti Tammista ja Ulla Kungasta. Paa-vo Korhonen sai lahjaksi Tamperre-t-paidan.Kuvat: K.Pyykkö

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 15.9.
Aineiston on oltava toimituksessa 3.9.

Viisi kysymystä?

1. Kuka on Euroopan komission uusi puheenjohtaja ja mistä maasta hän on kotoisin?
2. Mikä on nimeltään Suomen vanhin yhä ilmestyvä sanomalehti?
3. Kuka on Suomen Antidopingtoimikunnan lääketieteellinen johtaja?
4. Kuinka monen maan kanssa Suomella on diplomaattisuhteet? ○
5. Mikä on kesälaakeri?

Vastaukset:

1. Euroopan komission uusi puheenjohtaja on Portugalin entinen pääministeri José Manuel Barroso.
2. Suomen vanhin yhä ilmestyvä sanomalehti on vuonna 1824 perustettu Åbo Underrättelser, joka ilmestyy Turussa.
3. Suomen Antidopingtoimikunnan lääketieteellinen johtaja on Timo Seppälä. ○
4. Suomella on diplomaattisuhteet 170 valtioon, joista 76:ssa on Suomen suurlähetystö. YK:n jäsenvaltioita on kaikkiaan 189.
5. Kesälaakeri (*Ilex Verticallata*) on kesävihanta pensas, joka on kotoisin Pohjois-Amerikan itä- ja koillisosista. Sukuun kuuluu myös ainavihantia lajeja. Suomessa kesälaakeria on istutettu Mustilan Arboretumiin eli puulajipuistoon. ■

Teidän tukenne on työn onnistumisen edellytys

Olen viimeistä päivää töissä Suomen Kuurosokeat ry:ssä. Mieleeni tulevat menneet. Ensimmäiseksi aloin maanantaina tekemään Uutislehteä. Siitä lähtien pyörä pyöri muutaman päivän yli 6 vuotta. On ollut rutiinia, ja on ollut mukavia onnistumisen kokemuksia. Ehkä hauskin oli 30-vuotisjuhlien suunnittelu ja järjestäminen hyvällä porukalla – Heikki, Raili, Anita ja sivari Timo.

Edunvalvonnasta jää mieleeni – tietysti – tulkkipalvelut, matkojen yhdistely ja apuvälineiden tasavertainen saatavuus. Ne ovat akuutteja ongelmia, jotka koskettavat lähes kaikkia henkilökohtaisesti. Mutta paljon edunvalvonnassa on hiukan syvemmälle menevää: kuurosokeiden oikeuksia koulutukseen ja työhön on yritetty parantaa, samoin televisio-ohjelmien tasoa, erityisesti äänimailmaa ja tekstitysten määrää. Vies-tin perillemeno ei ole itsestään selvää ja paljon teillä on vielä tehtävää.

Yhteistyöstä kanssanne tulee mieleen monet ihmiset. Mukavinta on ollut, kun vanhojen tuttujen joukkoon on tullut uusia ihmisiä tukemaan työ-

täni. Ilman teidän panostanne tiedotuksen ideoiminen ja lehden tekeminen olisi voinut ollut vaikeaa. Aatos, Ahti, Anu M. ja Anu J., Eero, Eila, Heli, Hilja, Hilka, Iiris, Irma, Juhani, Justiina, Kauko, Leena, Marianne, Marja-Leena, Mauno, Oiva, molemmat Pekat, Pentti, Pirjo, Pirkko, Raimo, Riitta, Ritva S. ja Ritva V., Saini, Seija, Seppo J., Seppo K., Tuula, Ulla, Vieno, Vilho ja monet, monet muut unohtamatta taitavia kuvantekijöitä – kiitos teille kaikille!

Henkilökunnassa on myös monia, joiden kokemus, ajatukset ja taidot ovat herättäneet kunnioitusta ja innostusta tehdä tätä työtä. Muistelen myös kunnioituksella kahta jo edesmennyttä persoonaa, Antti Jäkälää ja Aune Purjetta.

Tutustuminen ihmisiin vie aikaa. Vasta viime vuonna aloin tutustua uusimpaan sukupolveen, jonka edustajia tapasin Kuntoutumiskeskuksessa. Toivonkin, että te kaikki otatte seuraajani vastaan kuin ihminen ei olisi vaihtunutkaan. Teidän tukenne ja panoksenne on pohja kaikelle täällä tehtävälle työlle ja onnistumiselle.

Katri Pyykkö ■

Toimintakeskus täytti 20 vuotta

Teksti ja kuvat: Katri Pyykkö

Kuurosokeiden Toimintakeskus vietti 20-vuotispäivää kauniina kesäkuun päivänä. Paikalla oli paljon vieraita: asukkaita, muita kuurosokeita, yhteistyötahoja ja omaa henkilökuntaa. Tarjoilut olivat jälleen suussa sulavat kuten aina, kun keskuksen keittiö tekee ne.

Onnittelijoita otti vastaan yhdistyksen puheenjohtaja Ulla Kungas ja keskuksen johtaja Kirsti Tamminen.

Pääpuhujana oli Mielenterveysseuran toiminnanjohtaja Pirkko Lahti. Hän kehotti ihmisiä miettimään, aina mitä kuluvaan päivässä on hyvää.

Yläkuvassa: Vieraita ja onnitteluja ottivat vastaan puheenjohtaja Ulla Kungas ja Toimintakeskuksen johtaja Kirsti Tamminen. Onnittelemassa Mielenterveysseuran toiminnanjohtaja, pääjuhlapuhuja Pirkko Lahti. Alla juhlayleisöä.

Kenenkään toisen ihmisen elämää ei kannata kadehtia. Jokaisen pitää itse arvostaa omaa osaamistaan ja omaa selviytymistään. On lähdettävä omasta itsestä liikkeelle.

Juhlan tunnelma oli lämmin. Talon pitkäaikaisia asukkaita muistettiin Tampere-paidoilla sen kunniaksi, että he ovat valinneet asuinpaikakseen Tampereen. Asukkaat saivat myös ruusun. ■

Kuva yllä: Onnittelurunonsa Toimintakeskukselle esitti Hilikka Nieminen.

Yllä: Toimintapäivät projektin savi-työpiirissä oli yhdessä tehty lahja uuden keskustoimiston tiloihin lirikseen. Maljakon luovutti Virpi Vielma ja vastaanotti toiminnanjohtaja Kai Leinonen. Vieressä: Juhlissa tavattiin vanhoja tuttuja. Mukana oli kuurosokeita eri puolilta Suomea ja henkilökuntaa eri yksiköistä. Ossi Rajala ja Riitta Lahtinen juttelevat ilmeisen hauskoja asioita.

Kuva yllä: Kaikki asukkaat saivat ruusun. Vieno Hyttisen kanssa keskustelelee Ulla Kungas.

Helen Keller 2005 konferenssin teeman esittely

Lex Grandia

Pääsihteeri, Maailman Kuurosokeiden Liitto

Oikeus olla kuurosokea ei ole ihmisoikeus sinänsä. Sitä ei ole kirjattu YK:n ihmisoikeusjulistuksiin ja sitä ei sinne ehkä koskaan kirjata. Tällä hetkellä valmistellaan vammaisten ihmisten oikeuksien julistusta. Käytyjen keskustelujen aikana YK:ssa kävi selväksi, että ei ole järkevää mainita eri vammaisuuksia julistuksessa. On liian suuri riski jättää ulkopuolelle "unohdettuja vammaisryhmiä". Niin voisi käydä myös kuurosokeuden kanssa. Kuurosokeat ovat usein "unohdettu ryhmä". Monissa maissa ei kuurosokeutta edes tunnusteta omaksi erityisvammakseen.

Haluamme silti keskustella tässä konferenssissa oikeudestamme olla kuurosokeita. Se liittyy siihen, mitä ihmisoikeuksissa tarkoitetaan "lain edessä tasa-arvoisena tunnustamisella". Haluamme tulla tunnustetuiksi persoonallisuuksina, joilla on oman kyvyt ja taidot, vapaudet ja velvollisuudet kuten kaikilla muillakin

kansalaisilla. Sellaisenaan vaadimme oikeutta kieleen, kommunikatiojärjestelmiin ja -tapoihin, tiedonsaantiin, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja työhön. Jos saamme myös vapauden ilmaista itseämme, huomaamme, miten monenlaisia ja erilaisia olemme. Aiomme juhlia moninaisuuttamme sanomalla, että haluamme olla sellaisia kuin olemme tunteidemme ja unelmiemme kanssa.

Me aiomme myös kysyä itseltämme, kuinka me, kuurosokeat ihmiset, omine kykyinemme voimme antaa oman panoksemme yhteiskunnassa.

Me tarvitsemme toistemme tukea, että uskallamme luottaa omiin kykyihimme ja vahvuuteemme.

Odotamme tämän konferenssin antavan meille voimia ja positiivisia keinoja toimia kaikkialla maailmassa. ■

Ammatillista tukea fysioterapia-alan näkövammaisille tarjoaa FAN ry

Raili Karisaari

Fysioterapia-alan Näkövammaiset ry. (FAN ry) on näkövammaisten hierojien, kuntohoitajien ja fysioterapeuttien yhdistys. Se perustettiin jo vuonna 1927 nimellä Suomen Sokeain Hierojain Yhdistys r.y. Alusta lähtien on työpaikkoja hankittu näkövammaisille hierojille. Myös ammatillinen jatko- ja täydennyskoulutus on tärkeä tehtävä. Vuoden alussa FAN ry. muutti muuten NKL:n toimialajärjestöjen mukana uuteen liris-taloon Helsingin Itäkeskukseen. Viidennen kerroksen tilat ovat valoisat ja avarat. "Täällä on mukava työskennellä", toteaa toiminnanjohtaja Lea Laurell.

FAN ry:n jäseniä ovat koulutetut hierojat, kuntohoitajat ja fysioterapeuttit. Jäseniä on tällä hetkellä 434. Heistä suurin osa työskentelee yksityisinä ammatinharjoittajina eri puolilla Suomea. Aktivo-hoitolaitoksissa työskentelee 43 jäsentä.

FAN ry:n tärkein haaste on turvata näkövammaisten fysioterapia-alalla

työskentelevien jäsentensä tiedonsaanti, koulutus ja työllistyminen heille parhaiten soveltuvalla tavalla. Yhdistys tarjoaa asiantuntemusta ja tuottaa palveluja jäsentensä toimintaedellytysten turvaamiseksi ja yhteiskunnallisen tasa-arvon saavuttamiseksi. Aktivo-hoitolaitokset tarjoavat näkövammaisille työntekijöille ja ammatinharjoittajille työskentelyolosuhteet.

Toiminnanjohtaja Lea Laurell kertoo, että tulevaisuudessa kiinnitetään entistä enemmän huomiota työntekijöiden hyvinvointiin. Asiat yhteiskunnassa muuttuvat nopeasti ja pitää seurata tarkasti mitä ympärillä tapahtuu. Ammattitaidon säilyttäminen vaatii kokoajan kouluttautumista.

Myös palkkausta pyritään kehittämään koko ajan, Lea Laurell sanoo. Mitään suuria muutoksia ei ole tulossa, sillä uudet hankkeet ovat vetäneet yhdistyksen talouden tiukoille. Hankkeista suurin on uudet toimitilat liris-talossa. ■

Sujuva tulkkaus – tulkkauksen kolme pääaluetta

Riitta Lahtinen

Kuurosokeille tulkkaus on haasteellista. Kuurosokeille tulkkaus on kommunikaatiomenetelmien yhdistelmä. Siihen sisältyy toisenlaisia elementtejä kuin jos tulkataan kuuroille kieleltä kielelle. Toinen suuri ero toimivassa tulkkauksessa kuurosokeille on näkemiseen liittyvien asiayhteyksien, ympäristön ja sen toiminnan ja siinä liikkumisen tuomat tarpeet ja elementit. Näön puutetta kompensoidaan tiedolla, jota saadaan kuvailun ja opastuksen avulla.

Kuurosokeille tulkkaus sisältää kolme kokonaisuutta, jotka ovat:

1) kieli, sen kääntäminen kieleltä toiselle tai saman kielen toistaminen mm. suomi, ruotsi, viittomakieli. Kielen vastaanottamisen ja tuottamisen tavat sisältävät eri kommunikaatiomenetelmiä.

2) ympäristön kuvailu (yleinen, fyysinen ja sosiaalinen), jossa visuaalinen tieto muutetaan kielelliseen tai muuhun sovittuun muotoon (non-verbaali, osoitus, kosketus, piirtäminen tms.) sekä

3) opastaminen, jonka aikana liikutaan yhdessä tilassa ja paikasta toiseen sekä orientoidutaan ympäristöön, jolloin viestintä tapahtuu suureksi osaksi kehon liikkeitä tunnistamalla.

Kaikki edellä mainitut kohdat sisältävät eri kommunikaatiomenetelmiä ja niiden variaatioita ja yhdistelmiä, joiden käyttö vaihtelee riippuen tilanteista ja henkilöistä. Yhdistelemällä eri tietoja kuurosokealla henkilöllä on mahdollisuus saada tila ja tilanteet haltuunsa. Näin hän voi toimia mahdollisimman itsenäisesti ja tehdä omat päätökset ja valinnat. Tulkkausprosessin sujuva eteneminen sekä riittävän ja laadukkaan tiedon saanti perustuvat siihen, että kuurosokea osaa käyttää tulkkiä ja että tulkki hallitsee kuurosokealle tulkkauksen eri osa-alueet.

Lähde: Lahtinen, R. 2004. Sujuva tulkkaus kuurosokeille. Selvitys kuurosokeiden tulkinkäytön kokemuksista. Julkaisuja B2 / 2004. Raportti 2.

Sosiaaliset pikaviestit osana kommunikaatiota

Riitta Lahtinen

Sujuvan tulkkauksen haastatteluisa kuurosokeilta kerättiin myös menetelmiä, joita he käyttävät kielellisen tiedon lisäksi eri tilanteissa. Yksi selkeä menetelmä on sosiaalisten pikaviestien käyttäminen. Sosiaaliset pikaviestit ovat mm. kommunikaatio- ja tulkkaustilanteissa käytettyjä, etukäteen sovittuja keholle tehtyjä sosiaalisia merkkejä.

Yleisempiä sosiaalisia pikaviestejä ovat ”kyllä”, ”ei” ja ”kahvi”. ”Kyllä” merkitys voi olla myönteisyyden ilmaiseminen tai toimintaan liittyvä ilmaisuus kuten ”nyt saa puhua”. ”Kyllä” – ilmaisuus keholle tehdään yleensä esim. taputuksena käteen. ”Ei” voidaan ilmaista ainakin kolmella eri tavalla, edestakaisella sivuttaisella liikkeellä käsivarteen, ”miinus”-merkillä käteen/käsivarteen tai pienellä puristuksella reiteen.

Muutammat henkilöt sopivat tulkin kanssa merkeistä etukäteen esim. ennen kokousta. Osa käyttää merkkejä myös perheenjäsenten, kuuro-

jen ja kuurosokeiden ystäviensä kanssa.

Kehomerkkien sujuvaa käyttöä perusteltiin esimerkiksi sillä, että ne selventävät tilanteiden kulkua nopeasti. Jos henkilö ilmoittaa tilanteeseen tulemisen ja poistumisen, kuurosokean ei tarvitse etsiä henkilöitä eikä tulkkiä tarvitse ”huutaa” korvaan tai viittoja kädestä käteen. Sosiaalisia pikaviestejä voi käyttää erilaisissa tilanteissa esim. tietokoneen äärellä työskennellessä. Ne sopivat myös arkikäyttöön mm. asioiden ilmaisemiseen tv:tä katsoessa, autossa, kun kädet ovat varattu tai kaukoastit muutoin käytössä.

Pikaviestien 8 ryhmää

Sosiaaliset pikaviestit (kehomerkit) on jaettu haastateltavien palautteiden mukaan kahdeksaan eri ryhmään. Ne ovat:

1. Palautteet kysymyksiin tai toimintaan kuten esimerkiksi ”kyllä”, ”ei” ”älä”-merkit.

2. Keskustelun vuoronvaihtoa ja jatkuvuutta ilmaisevat merkit kuten "odota", "jatketaan", "saa puhua", "haluan sanoa jotain".

3. Tarkentavat kysymykset esim. "missä" ja "mitä".

4. Ympäristön toimintaa tai toiminnan muutoksia ilmaisevat merkit, joilla annetaan vihje esim. puheen tai viittomisen alkamisesta tai toimintoihin liittyen esim. tarjoilun alkaminen (kahvi, tee).

5. Yhteinen sosiaalinen toiminta kuten tilanteesta poistuminen tai siihen saapuminen.

6. Opastuksen ja liikkumisen aikana käytetyt merkit kuten "stop".

7. Henkilöiden tunnistamismerkkit kuten "tulkki"-viittoma tai kehonimi (sovittu tapa koskettaa).

8. Ympäristön ihmisten ilmeiden kuvaamiseen liittyvät kehomerkkit kuten hymy, nauru tai suupielet alaspäin.

Lähde: Lahtinen, R. 2004. *Sujuva tulkkaus kuurosokeille. Selvitys kuurosokeiden tulkinkäytön kokemuksista. Julkaisuja B2 / 2004. Raportti 2.* ■

Kristillis-demokraateilla vammaisohjelma

Tuija Lehtonen

Seuraavat kunnallisvaalit toimitaan sunnuntaina 24.10.2004. Vaaleihin valmistautuvista puolueista vain Kristillisdemokraateilla on oma vammaispoliittinen ohjelma. Kristillistenkin ohjelma hyväksyttiin vasta viime keväällä puolueen eduskuntaryhmän kokouksessa.

Kristillisdemokraattien vammaispoliittisessa ohjelmassa on monia tärkeitä asiakohtia. Puolue korostaa ihmisarvon ehdottomuutta. Ihmisarvo ei ole suhteellinen käsite, vaan aina ehdoton ja täysi.

Kunnat väistävät vastuuta

Kristillisdemokraatit kiinnittävät huomiota siihen ikävään tosiseikkaan, että vammaisten oikeuksiin suhtaudutaan eri kunnissa eri tavalla, vaikka lain pitäisi olla kaikille sama.

Esimerkiksi oikeus oman palvelusuunnitelman laatimiseen ja tarvittaviin apuvälineisiin saatetaan kun-

Kristillisdemokraattien vammaisohjelma julkistettiin keväällä 2004. Mukana tilaisuudessa oli myös Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksen jäsen Seija Troyano. Kuvassa oikealla Seija ja keskellä varkautelainen kansanedustaja Kari Kärkkäinen. Seijan takana kansanedustaja Sari Essayah, vasemmalla kansanedustaja Päivi Räsänen.

nissa sivuuttaa kokonaan tai niiden toteutus kangertelee. Kaikilla vammaisilla tulisi olla oikeus oman palvelusuunnitelman laatimiseen. Kaikkien kuntalaisten pitäisi myös saada apuvälineitä käyttöönsä todetun tarpeen mukaisesti asuinpaikasta riippumatta.

Monella kuurosokealla on omakohmainen kokemus siitä, kuinka tulkkipalveluiden saaminen kangertelee. Tulkkipalvelujen saaminen on subjektiivinen oikeus, jonka järjestämisvastuu on kunnilla. Tulkkipalveluja tarvitsevat ovat joutuneet kohtuuttomasti peräämään oikeuksiaan.

Kristillisdemokraatit ovat kirjanneet ohjelmaansa vaatimuksen, että palveluista huolehditaan niin, ettei vammaisen henkilön tarvitse tarpeetto-

masti taistella oikeuksiensa toteutumisen puolesta.

Lisää oikeuksia tarvitaan

Henkilökohtaisten avustajien saaminen subjektiiviseksi oikeudeksi vaikeavammaisille, on ollut yksi vammaisjärjestöjen keskeisiä tavoitteita. Sitä ajaa voimakkaasti myös kristillisdemokraattinen puolue. Selviytyminen aivan jokapäiväiseen elämään liittyvistä toimista saattaa olla monelle vammaiselle ylivoimaisen vaikeaa. Ilman henkilökohtaista avustajaa elämänpiiri kapenee. Hän saattaa syrjäytyä ja pahimmillaan laistua.

Kuljetuspalvelujen yhdistämiseen puolue suhtautuu kielteisesti. Matkojen yhdistämisen tulisi vain täy-

dentää yksilöllisiä kuljetuspalveluja. Vaikeavammaisilla pitäisi jo turvallisuussyistä olla oikeus käyttää vakio-taksia ja saattajaa.

Sikiöillä on oikeuksia

Myös syntymättömillä lapsilla on oikeuksia. Sikiöseulonnat ovat jo arkipäivää nykyisessä äitiyshuollossa. Sikiöiden kehityshäiriöille ei kuitenkaan ole tarjolla parantavaa hoitoa.

Usein vanhemmille tarjotaan ainoaksi ratkaisuksi raskauden keskeytystä. Vammaisten lasten vanhempien myönteisistä kokemuksista ei kerrota, ei myöskään vammaisena elämisen mahdollisuuksista. Kun sikiötutkimuksia on tarjolla, niitä myös helposti aletaan vaatia. Seulonnat ovat viesti kovan yhteiskunnan arvoista, missä heikot ja vammaiset ihmiset halutaan karsia pois jo ennen syntymää. Sikiötutkimuksia tärkeämpää olisi kiinnittää huomiota äidin raskaudenaikaiseen terveyteen ja esimerkiksi äitien päihdeongelmiin.

Tuntosarven seuraavissa numeroissa käsitellään muiden puolueiden periaatteista vammaispolitiikassa. ■

Helsingiläiset siirtola-puutarhassa

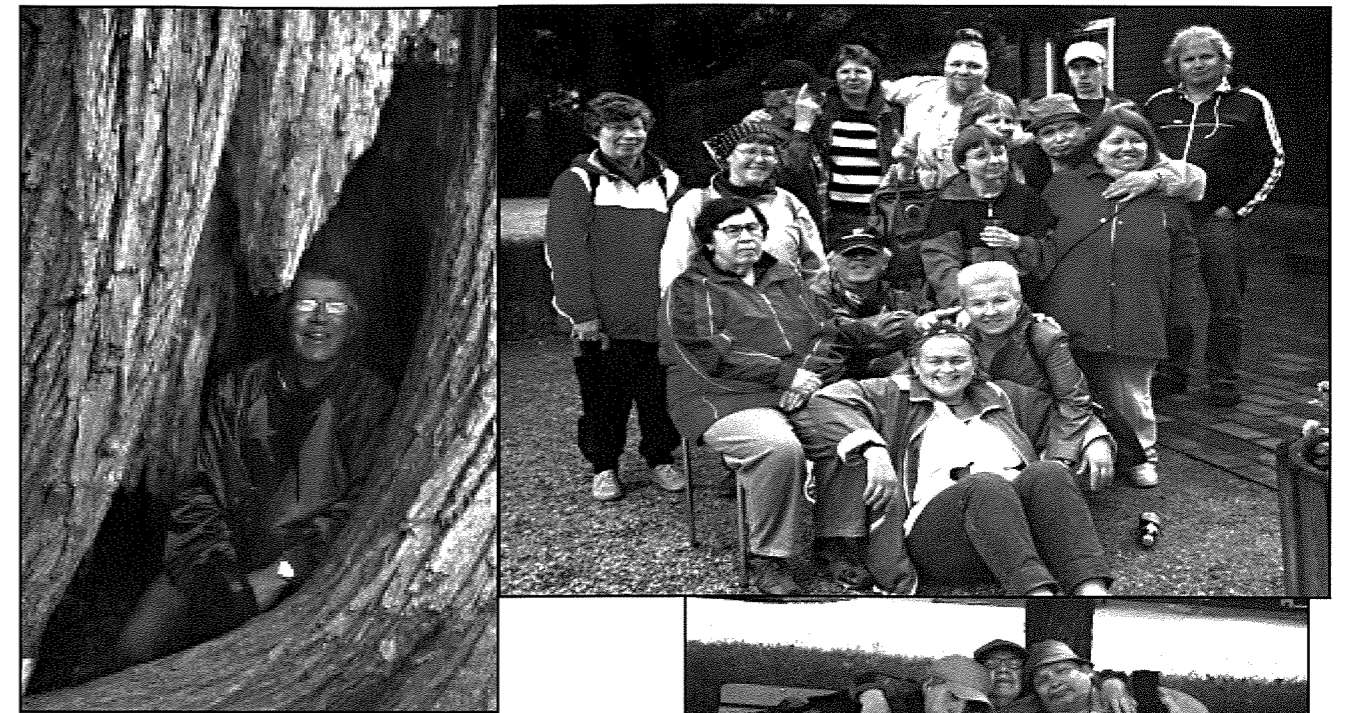
Anita Palo

Helsingin päivätoiminta ja Helsingin kuurosokeain kerho viettivät yhteistä kesäpäivää sateisena 16. päivänä kesäkuuta suurella joukolla. Isäntänä oli **Mika Leppänen**.

Kokoonnuimme Tuomarinkylän kartanon pihaan. Mika kertoi paikasta. Tuomarinkylä on jo keskiajalta tunnettu kylä. Ulkoilimme alueella ja näimme mahtavia maisemia vanhoine rakennuksineen ja hevosineen. Kävimme katsomassa Suomen toiseksi vanhinta lehtipuuta. Se oli uskomattoman suuri. Suurin lehtipuu sijaitsee Aulangolla.

Löytyi toinenkin mahtava puu, jossa oli syvä kolo. Martti väitti, ettei siihen koloon mahdu. Minä menin kokekaniksi kokeilemaan. Olin joukoista suurin ja siitä huolimatta mahduin. Muutkin alkoivat innostua ja kokeilivat. Kyllä meitä nauratti.

Mika tarjosi välipalaksi repustaan kaksi suurta hunajamelonia. Hän pilkkoi niitä puukolla. Jokainen sai makoisan välipalan.

Kuva yllä: Martti puun sisällä. Viereessä ylhäällä ryhmäkuva ja alhaalla penkillä halaavat Sami, Justiina ja Ilpo. (kuvat: A.Palo)

Lähdimme joukolla kävelemään kohti Klaukkalanpuistoa. Siellä on Pakilan siirtolapuutarha ja myös Leppästen mökki. Matkan varrella ihastelimme kukkien loistetta ja paikkojen siisteyttä. Piipahdimme myös siirtolapuutarhan kioskillä. Perillä menimme suureen kerhotupaan. Sisällä oli pitkä pöytä ja kaikki mahtuivat hyvin sen ääreen istumaan.

Paikalla oli siirtolapuutarhan alueisäntä, Erkki "Eki" Karulinna. Hän oli iloinen kuullessaan Mikalta jo aikaisemmin, että iso joukko on tulossa Leppästen mökille. Niinpä Eki halusi tarjota meille kahvit. Kahvin lisäksi päivätoiminta tarjosi pientä välipalaa ja kerho kesäisen mansikka-

täytekakun. Mukana oli myös alueen ihmisiä auttamassa kahvittelun merkeissä.

Minä aloin pitää puhetta. Sain kuulla pikkulinnulta, että Eilalla oli myös syntymäpäivä. Pyysin kaikkia ylös, lauloimme ja viitoimme onnittelulaulun. Eilalle tuli hymy kasvoilleen.

Seuraamme liittyi myös Mikan vaimo lapsineen. Justiina otti nuorimman pojan, Onnin syliinsä ja alkoi lauttamaan Onnia.

Hetken päästä Eki alkoi tarinoida meille Pakilan siirtolapuutarhan toiminnasta ja muustakin. Pakilan siirtolapuutarha on perustettu vuonna

1948. Se on Helsingin suurin, palsa-
toja on 320 kappaletta.

Sateen takia pysyimme kerhotuvan
läheisyydessä sisällä tai katoksen
alla ulkona. Kävimme katsomassa
Leppästen mökkiä, jossa meidän oli
ollut tarkoitus olla. Leppäsillä on
komea, iso, punainen 30 neliömet-
rin mökki ja kaunis, iso piha. Siellä
oli uusi leikkimökki lapsia varten.
Leppästen vanhempi tytär, Venla to-
merana osoitti leikkimökkiä ja sanoi:
"Tuo on minun leikkimökki".

Grillasimme makkaraa alueen ih-
misten avustuksella. Jokainen toi
omansa ja söimme paljon. Mika yl-
lätti meidät uudella jälkiruualla. Hän
otti banaanit, leikkasi jokaisen ba-
naanin keskeltä viillon ja lopuksi
sulloi väliin suklaata. Niitä grillattiin,
kunnes muuttuivat mustaksi. Kuori-
en sisältä oli sulanut banaanina ja
suklaata. Voi, kun oli hyvää!

Lopuksi kiitimme Mikaa ja annoim-
me pienen lahjan. Hän sai tuohesta
tehdyn "lippalakin". Loppuilta meni
rupattellessa ja viimeiset lähtivät ko-
tiin keskiyöllä. Sateisesta huolimatta
päivä oli onnistunut. Kaikilla oli
hauskaa ja päivä toi hyvän mielen.

Kiitän jokaista, jotka olivat mukana.
Lämmin kiitos Mikalle ja Ekille sekä
muille avustaville alueen ihmisille!■

Toimintaleiri Lohjalla

Hilja Rantatalo

Toimintaleiri oli 11.-13.6. Lohjalla.
Lähdimme koko porukka liriksestä
bussilla. Bussissa oli yllätys. Siellä
oli Lapin kuurosokeita: Irja, Outi ja
Topi, heidän tulkkinsa. Siellä oli
myös leirinvetäjät Martti ja järjestö-
sihteeri Majava.

En voinut uskoa, että se oli Topi op-
paansa kanssa. Luulin, että se oli
joku muu, mutta ei ollut. Oli hauska
tavata Topi. Halattiin ja laulettiin. Oli
tosi hauskaa!

Aluksi esittelimme itsemme ja luim-
me leirin ohjelman läpi. Sitten läh-
dimme sauvakävelylle metsäpolul-
le. Itikat lenkkeilivät meidän kans-
samme yhdessä. Kunto kohosi!
Olimme hikisiä ja märkiä, ja menim-
me lenkin jälkeen suihkuun, iltapa-
lalle ja nukkumaan.

Lauantaina satoi koko päivän vähän
vettä. Meloimme jättikanooteilla.
Lauloimme meloessamme vaikka
mitä. Kanootteja oli kaksi. Yksi oh-
jaaja kertoi soutamisesta. Aamulla

*Yllä: Korikiipeilyä
Vas. : Leiriläiset
ryhmäkuvassa*

meillä oli ollut verryttely ja iltapäivällä
leirikisat.

Ennen kisoja harrastimme korikiipei-
lyä. Meidän piti mennä olutpulloko-
rien päälle istumaan, ottaa tyhjiä
koreja vastaan. Tarkoitus oli istua
aina uuden korin päälle ja näin kori-
torni kohosi.

Topi ja Toini kysyivät minulta, että
onko henkivakuutus kunnossa. Vas-
tasin, että on! Mutta ei se ollut vaa-
rallista puuhaa. Keinuminen korien
päällä tuntui turvavaljaissa mukaval-
ta. Minä sain kasattua 11 koria. Sit-
ten putosin ja järkytyin, kun meina-
sin mennä suoraan puuta päin. Mel-
kein menin ohjaaja-Matin syliin.

Illalla vielä saunottiin kuumassa löy-
lyssä ja nautittiin kuumat kahvit ja
makkarat.

Sunnuntaipäivä vietettiin ratsasta-
malla. Se oli tosi hauskaa. Minä rat-
sastin Petra-hevosella. Se oli hevo-
sista isoin. Se oli 165 senttiä kor-
kea, minä olen 163 senttiä pitkä.
Minun piti nousta tuolin päältä sen
selkään istumaan. Istuin rennosti ja
halasin sitä hevosta. Olen ratsasta-
nut kerran aikaisemmin Hyvinkääl-
lä. Siellä jännitin hevosen kanssa
paljon enemmän. Nyt ymmärrän ja
osaan. Mutta en osaa ohjata hevos-
ta. Haluaisin tosiaan opetella, miten
ohjata hevosta, vaikka ei näe kun-
nolla. Onhan hevosella silmät niin
kuin meillä. Minä rakastuin Petra-he-
voseen.

Viimeiseksi vielä lauloimme yhdes-
sä "On kastetta maassa".

Kiitos Martille ja Majavalle hauskas-
ta viikonlopusta. Tätä me tarvitsim-
me. Olen töissä pirteä ja terve.■

Kommunikaatio-projektin julkaisuja:

Viitotaan yhdessä – tietoa taktiilista viittomakielestä

Johanna Meschin väitöskirjatyöhön perustuva "Viitotaan yhdessä, tietoa taktiilista viittomakielestä" valmistui sopivasti kommunikaatioseminaariin. Se on ensimmäinen Kommunikaatioprojektin taktiiliin viittomakieleen liittyvä opetusmateriaali. Kirja on selkeällä suomenkielellä kirjoitettu teos, jonka asiasisältöä se-littävät monet esimerkit ja kuvat. Piir-oksissa on yritetty tehdä selkeitä mm. tummentamalla kuvissa olevi-en viittojen käsiä.

Viitotaan yhdessä kuvaa taktiiliin viit-tomakielen käyttäjien kommunikaati-otiilanteita yhdellä ja kahdella kä-dellä viitottaessa, miten vuoronvaihto-a säädellään ja kuinka annetaan palautetta. Kirja sopii kaikille, jotka ovat kiinnostuneita kädestä käteen viittomisesta.

Viitotaan yhdessä. Hinta 22 e. + pos-tituskulut. Tilaukset Riitta Lahtiselle.

Sujuva tulkkaus kuurosokeille

Selvitys kuurosokeiden tulkinkäytön kokemuksista on valmistunut. Kom-munikaatioprojektissa haastateltiin useana vuonna kuurosokeiden tul-

kinkäyttäjiä ja selvitettiin heidän tar-peitaan. Selvityksessä on haastat-teluiden avulla kerättyä tietoa kuu-rosokeille tulkkauksen sisällöistä. Siinä tarkastellaan tulkkauksen eri osa-alueita, annetaan vinkkejä su-juvaan tulkkaukseen ja menetelmi-en käyttämiseen, mietitään kuvailua ja opastamisen osuutta kuurosokeil-le tulkkauksessa.

Sujuva Tulkkaus. Hinta 15 e. + posti-tuskulut. Tilaukset Riitta Lahtiselle.

Taktiilit sormiaakkoset netissä

Kommunikaatioprojekti keräsi tietoa taktiilien sormiaakkosten käytöstä kuurosokeilta ja työntekijöiltä. Tak-tiileja sormiaakkosia videokuvattiin ja niitä analysoitiin. Käytännössä havaittiin, että taktiileja sormiaakko-sia on helpointa hahmottaa ja käte-vintä tehdä peukalon hangassa. Suositeltavat taktiilit sormiaakkoset on koottu www-sivuille. Ne löytyvät osoitteesta: <http://www.kuurosokeat.fi/projektit/kommunikaatioprojekti/ks-aakkoset/index.html>. Materiaali taktiilien sormiaakkosten käytöstä valmistuu syksyn aikana. ■

Muisto:

Ensimmäinen toiminnanjohtaja valitaan

Marja-Leena Mielityinen

Kun olin ensimmäistä kautta pu-heenjohtajana vuonna 1979, huo-masin, että yhdistyksellämme ei ole rahaa toimintaa varten.

Käännyin Kaija Salekarin puoleen, mutta Kaija käännutti minut Inger Lindgrenin luo. Kysyin Ingeriltä, mis-tä voin hakea rahaa toimintaa var-ten. Inger puisteli päätään ja lupasi ensin mieltä asiaa.

Minulla ei ollut silloin tekstipuhelin-ta eikä tulkkipalvelua. Miten voin etsiä tietoja, kun ei ole välineitä ja val-miuksia? Olin nuori, vasta 20-vuo-tias opiskelija.

Tulin taas hallituksen kokoukseen Helsinkiin. Kaija tuli ilmoittamaan minulle, jotta Ingerillä olisi asiaa mi-nulle. Menin Ingerin luo. Hän sanoi: "Mitä ajattelet, jos te hallituksessa anoisitte rahaa RAY:lta toimintaa varten. Silloin voisitte palkata toimin-nanjohtajan. Hän voisi tehdä yhdis-tykselle töitä, joita te hallitus haluat-te tehtävän?"

Kuvassa Inger Lindgren

Vein asian kokoukseen, ja anomus tehtiin. Samalla keskusteltiin, kuka tulisi toiminnanjohtajaksi. Hallitus ehdotti Ingeriä, koska hän tunsi kuurosokeuden, osasi viittoa yms.

RAY:lta tuli myönteinen päätös. Hain Ingerin kokoukseen. Hän ei vielä tiennyt, mitä hallitus on hänestä pu-hunut. Kerroin Ingerille hallituksen perustelut. Toivomme, että hän tuli-si meidän toiminnanjohtajaksi. Inger oli hämmästynyt ja lupasi mieltä ensin asiaa.

Seuraavassa kokouksessa Inger tuli kokoukseen ja kertoi meille, mitä on päättänyt. Inger tuli toiminnanjohta-jaksemme. Onnittelimme heti, ja joimme kahvia ja söimme pullaa sen kunniaksi. ■

Työelämän muistelmia

Nimimerkki Ojoisten torppari

Kävin koulua sisäoppilaitoksessa. Olisin halunnut mennä oppikouluun ja päästä ylioppilaaksi. Ennakkoluulot olivat 1950-luvulla kuitenkin vielä niin suuret, että sitä ei pidetty koulonäkövammaiselle mahdollisena. Kapinallisena tyttönä olin nuorena hyvin katkera siitä, että en saanut käydä oppikoulua, sillä olisin halunnut opiskella kotitalousopettajaksi, niin kuin monet sukulaiseni. Vihasuin ja pidin mielenosoituksellista mykkäkoulua kotona. Vanhemmat yrittivät parhaan mukaan lohduttaa, mutta eivät onnistuneet. Olin katkera sisarten ja veljen sekä suvun korkeasta koulutasosta.

Koulun jälkeen menin Nikkarilan talouskouluun, jonka jälkeen sain paikan varakkaasta apteekkarin ja lääkärin perheestä. Apteekkari yritti hoitaa minulle oppikoulupaikan, mutta ennakkoluulot romuttivat unelmani.

Sitten sain Hauhon Kaivolan kesätäysihoidolasta keittäjän paikan. Olin pitokeittiömestarin kanssa hääpitöjen suunnittelussa. Keittiöporukan

kesken oli upea henki! Keittiössä oli 10 avustajaa. Esimies suositteli minulle ravintolakokin paikkaa. Hain ja sain paikan Linna-teatteriravintolasta. Ravintolan päällikkö otti minut vakituisesti ilman koeviikkoa. Oli mahtava kokemus tavata näyttelijöitä ja julkisuuden henkilöitä.

Muutaman vuoden kuluttua minua pyydettiin Hämeen lääninhallituksen virastoruokalan emännäksi. Kuulin, että siellä käy päivisin 270-300 virkamiestä, lisäksi työhön kuului maaherran edustustilaisuudet. Työ oli upea kokemus. Maaherrat (minun aikanani 4 maaherraa) rouvineen suhtautuivat minuun hienosti. Ennakkoluuloja ei näkynyt enää. Oli erittäin ammattitaitoisia apulaisia. Ihana muisto on maaherran uuden vuoden vastaanottojuhlista. Yhteistyö oli upeaa, ilmapiiri lääninhallituksessa oli hyvä, samoin keittiöporukahenki.

Kun keittiöön tehtiin peruskorjaus, halusin sen aikana emännän täydennyskoulutuksen. Hain sitä ammattikurssikeskuksesta 3:ksi kuukaudeksi. Sain Suomen ensimmäisen opiskelutulkin, Riitta Aholan,

kurssin ajaksi. Siihen aikaan ei ollut vielä missään opiskelutulkkia. Mukava muisto on jäänyt mieleeni, siitä kun tuli kovatasoinen keittiötentti. Keittiöpäällikkö ja keittiömestari vahtivat tekemisiäni kovalla silmällä seuraten, ettei Riitta-tulkki viito tentin aikana salassa. Mutta hän pysyi minusta syrjässä. Keittiöpäällikkö ja keittiömestari olivat ällikällä lyötyjä ammattitaidostani.

Sitten palasin jälleen työhön. Keittiöpäällikön pyynnöstä otin kokkiharjoittelijoita 3:n kuukauden ajaksi. Ihmeekseni jokaisen harjoittelijan kanssa yhteistyö sujui hyvin ilman hankaluuksia.

Maaherra Risto Tainion 60-vuotishuhtat olivat suuri elämys. Onnittelulahetystöjä tuli sisään kymmenen minuutin välein aamusta iltaan. Ritva-rouvan pyynnöstä keitin kahvia, kahvin oli oltava vahvaa ja hän oli tarkka mausta. Keitin kahvia pienissä erissä kymmenen minuutin välein, koska se ei saanut seisoa kauan. Ammattikurssikeskuksen tarjoilijaopiskelijat hoitivat tarjoilun opettajan valvonnassa. Taukoaikana huolehdin maaherraväen ja sukujen ruokailusta sekä välipalasta. Onnitemassassa kävi 1200 vierasta. On tuosta ajasta paljon hyviä muistoja.

Työelämä on takana päin. Olen kiitollinen hyvistä työelämän ajoista ilman katkeruutta.

Irman palsta Mustikka

Mustikka, kukkiva ja marjova...

Mustikka, *Vaccinium myrtillus*, on puolukoiden sukuun kuuluva, koko Suomen kangasmetsissä yleinen n. 25 cm korkea kanervakasvivarpu, jolla on pitkään vihertävänä säilyvä särmikäs varsi ja soikeat, vuosittain varisevat ohuehkot lehdet. Mustikan kukat ovat yksittäisiä, pullean kello-maisia ja punertavakehäisiä. Marjat, mustikat, ovat yleensä sinertäviä ja vahapintaisia, joskus vahattomia ns. tervamustikoita.

Mustikoissa on runsaasti hedelmä-happoja, sokeria, jonkin verran rautaa ja mangaania sekä A- ja C-vitamiineja. Mustikat ovat tärkeitä hilloja mehumarjoja, ja ne tunnetaan vanhastaan myös erinomaisina suolistotulehdusten lääkkeinä.

Viime aikoina on Suomessakin kehitetty pohjoisamerikkalaisen kanadanmustikan (*Vaccinium angustifolium*) ja jalostetun suurimarjaisen pensasmustikan (*Vaccinium corymbosum*) viljelyä. Lupaavia tuloksia on myös saatu näiden ja juolukan risteymistä.

Lähde: CD Facta